

Ontwikkelagenda Waardevol Waterloopbos 2016 - 2026

Op avontuur tussen water, techniek en natuur

Natuurmonumenten

In het Waterloopbos broedt de ijsvogel in wortelkluiten van omgevallen bomen. Het vrouwtje, met de rode ondersnavel, wordt hier verleid met een visje. Het mannetje biedt de vis met de kop naar voren aan, anders zou het vrouwtje zich kunnen verslikken.

Inhoud

Voorwoord	5
Hoofdstuk 1. Aanloop tot de Ontwikkelagenda	7
Hoofdstuk 2. Ambitie	9
Hoofdstuk 3. Van droogvallende polder tot Rijksmonument	11
Hoofdstuk 4. Het Waterloopbos wordt een belevenis	15
Hoofdstuk 5. Realisatiestrategie	25
Bronnen	29

Het geluid van stromend water kenmerkt het Waterloopbos. Je hoort het overal, snel of langzaam stromend. Het vult de lucht en geeft een gevoel van ruimte.

Voorwoord

In 2002 is Natuurmonumenten eigenaar geworden van het Waterloopbos, een door groen omzoomd voormalig buitenstation van het Waterloopkundig Laboratorium dat daar tot 1996 was gevestigd. Een gebied met een bijzondere natuur en een markante historie door de komst van dat laboratorium in 1954. Het Waterloopbos is uniek in zijn soort. Niet alleen voor Natuurmonumenten maar vrijwel zeker in de hele wereld. Het is een schat om te koesteren, maar ook om zichtbaar te maken. Een opdracht die Natuurmonumenten met trots op zich neemt.

Het onderzoek in het Waterloopbos markeert de wederopbouw van Nederland. De toegenomen vraag naar dit onderzoek leidde immers tot het Waterloopkundig Laboratorium 'De Voorst'. Hier ligt voor een belangrijk deel de basis van de bekendheid van Nederland als waterbouwland. Een basis waaraan vele overheden, maar vooral ook het bedrijfsleven aan heeft bijgedragen. Dit is de illustratie van de eeuwenlange traditie van ons land. Het geeft inspiratie voor het inspelen op veranderingen en het ruimte geven aan ontwikkelingen in het gebied.

Het Waterloopbos is nu een Rijksmonument. Het is de opgave van Natuurmonumenten daar vorm aan te geven en het verder te ontwikkelen tot een gebied waar veel bezoekers avontuur, inspiratie, beleving van onze geschiedenis en ontspanning vinden. Daarin nemen wij graag het voortouw. En nodigen wij u uit om samen met ons de toekomst vorm te geven en te realiseren.

Deze Ontwikkelagenda is tot stand gekomen met inbreng van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, Provincie Flevoland, gemeente Noordoostpolder, Waterschap Zuiderzeeland, ondernemers en omwonenden van het Voorsterbos en vooral ook oud-medewerkers van het Waterloopkundig Laboratorium. Allen bedankt.

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized 'T' and 'W'.

Teo Wams

directeur natuurbeheer Natuurmonumenten

- Sloten**
- Aanvoertocht (-0.90m NAP)
 - Afvoersloot
- Modellen**
- Model (16 stuks)
 - Watervoerend model (16 stuks)
- Contour rijksbescherming

- Regelwerken**
- Romijnstuw
 - Klep
 - Schuif
 - Duiker
 - ⊗ Afsluiter

- Overig**
- Brug
 - Voetpad/weg
 - Gebouw
 - Gesloopt
 - Verharding
 - Overig water

Modellen

1. Weipa	kustmodel
2. Achtdrieënzestig	ontgrondingsonderzoek
3. Westervoort	riviermodel
4. Piloottje	stroomgoot
5. Lagos	kust- en havenmodel
6. Vlissingen	kustmodel
7. Port Harcourt	rivier- en havenmodel
8. Bajibo Rapids	riviermodel
9. Zeeffabriek	kanaalmodel
10. Gootje van Jo	stroomgoot
11. Nederrijn	riviermodel
12. De Waterweg	riviermodel
13. Haringvliet	ontgrondingsonderzoek
14. Libië	havenmodel
15. Noordzeekanaal	scheepvaartmodel
16. Bangkok	getijmodel; zout/zoet
17. Thyborøn	kustmodel
18. Duwvaartloods	scheepvaartmodel
19. Z-loods	riviermodel
20. Oude Maas	riviermodel
21. Abidjan	kustmodel
22. Volkerak	ontgrondingsonderzoek
23. WInd- en stroomgoot	stabiliteit constructies
24. Licata	havenmodel
25. Maasvlaktecentrale	stabiliteit constructies
26. IJmuiden	havenmodel
27. Turkse havens	havenmodel
28. Pentagoot	stabiliteit constructies
29. Brouwershavense Gat	ontgrondingsonderzoek
30. G11	geheim onderzoek
31. Golfbak	stabiliteit constructies
32. Deltagoot	stabiliteit constructies

1. Aanloop tot de Ontwikkelagenda

Het Waterloopbos bij Marknesse in de Noordoostpolder is aangewezen als Rijksmonument. Het voormalige Waterloopkundige Laboratorium 'De Voorst' (WL) ligt in een groen decor van een nog jong, maar al hoog opgegroeid polderbos. Hier versmelten naoorlogse waterloopkunde en natuur tot een sprookjesachtig natuurgebied met historie dat vol zit met avontuur, verhalen en belevenissen. Het verhaal van het Waterloopbos heeft een verleden dat moet worden verteld en bewaard, maar ook een toekomst die nog geschreven moet worden.

Deze Ontwikkelagenda Waardevol Waterloopbos is de opmaat naar deze toekomst. Het in verschillende stadia bewaren, behouden en ontwikkelen van de waterloopkundige modellen vormt de kern van de toekomst. Daaromheen ligt een schil van natuur- en waterloopkundige verhalen, kinder- en gezinsavonturen en een verrassende tocht door de Deltagoot. Met een bezoek aan de horeca als afsluiting. Het wordt een gebied vol beleving en avontuur waar ook rust, natuur en inspiratie is te vinden.

Wat moeten we de komende jaren doen aan het beheer en het onderhoud van de waterloopkundige modellen en de natuur? Welke modellen staan symbool voor het decennialange onderzoek en kunnen we beleefbaar maken? Hoe kunnen we gezinnen met kinderen een dag vol belevenissen aanbieden in het Waterloopbos? Waar gaan de natuur en de historie vóór en waar ontstaan mogelijkheden voor avontuur? Wat is de toekomst van de ruim 200 meter lange betonnen Deltagoot? Hoe maakt deze deel uit van de belevenissen en inspiratie van de bezoekers van het gebied?

Figuur 1. Basiskaart Waterloopbos.

Het Waterloopbos is een pilot van 'Kiezen voor Karakter', Visie Erfgoed en Ruimte (2011) van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Deze visie is gericht op het integreren van cultuurhistorie in ruimtelijke ontwikkelingen, met name op het gebied van werelderfgoed, wederopbouw, water, herbestemming en landschap. Met de aanwijzing van het Waterloopbos als Rijksmonument ontstaat de mogelijkheid het verhaal van dit gebied opnieuw vorm te geven.

In 2014-2015 zijn de cultuurhistorische en ecologische waarden onderzocht om te komen tot een Ontwikkelagenda. Met inbreng van overheden, ondernemers, oud-medewerkers van het Waterloopkundig Laboratorium en omwonenden zijn de contouren geschetst voor toekomstige ontwikkelingen.

2. Ambitie

Voor het Waardevol Waterloopbos heeft Natuurmonumenten de volgende ambitie:

In samenwerking met overheden, omwonenden en ondernemers willen wij het Rijksmonument Waterloopbos behouden en beleefbaar maken voor omwonenden en bezoekers als zeer bijzondere plek in de Noordoostpolder en Flevoland.

Het Waterloopbos heeft grote aantrekkingskracht op gezinnen met kinderen op zoek naar bos- en wateravontuur. Ook is het een bestemming voor rust- en natuurliefhebbers. Bezoekers komen zowel uit de directe omgeving als verder vanuit de regio. Ook verder in het land is het gebied bekend. Daarmee versterkt het Waterloopbos de toeristische infrastructuur van Flevoland.

In 2026:

- zijn 10 modellen en de belangrijkste stuwen gerestaureerd of geconsolideerd;
- wordt het onderhoud van het Waterloopbos voor een groot deel betaald uit inkomsten van horeca, het speelmodel, de Deltagoot en evenementen;
- ontvangt het Waterloopbos jaarlijks 200.000 bezoekers.

Deze luchtfoto uit 1969 laat de ligging van het Waterloopbos goed zien. Vooraan het Vollenhovermeer en het inlaatwerk. Het bos is dan al behoorlijk gegroeid, vele modelplaatsen zijn in gebruik.

3. Van droogvallende polder tot Rijksmonument

In 1942 viel de Noordoostpolder droog. Snel daarna, in 1944, startte de aanleg van het Kuinder- en Voorsterbos waaronder het Waterloopbos valt. De bosbouwers hadden nauwelijks ervaring met de groeikracht van de voormalige zeebodem en plantten een grote diversiteit aan bomen aan. Zowel naald- als loofbomen. Het gebied dat nu Waterloopbos heet, werd beplant omdat de ondiep liggende keileem het ongeschikt maakte voor landbouwkundig gebruik. Deze keileem speelde later ook een belangrijke rol.

Nederland krabbelde op uit het oorlogsdal en startte de wederopbouw van ons land. De aanleg van grote waterloopkundige werken maakte daar deel van uit. Om deze werken te kunnen aanleggen, was veel onderzoek nodig. Toen het openluchtlaboratorium in Delft vol dreigde te raken, gingen de ingenieurs van het Waterloopkundig Laboratorium (WL) op zoek naar een nieuwe locatie. Die werd gevonden bij Marknesse in de Noordoostpolder. In de beschutting van het nog jonge bos, de bescherming van de keileem tegen het wegzijgen van 'onderzoekswater' en met het jaarrond kunnen beschikken over veel water, veroorzaakt door het peilverschil, was het huidige Waterloopbos een perfecte locatie voor een nieuw buitenstation. Nadat in 1951 de eerste modellen werden getest, volgde daarna snel de definitieve vestiging in 1954. De heer J.T. Thijsse, de zoon van de oprichter van Natuurmonumenten, werd de eerste directeur van het Waterloopkundig Laboratorium 'De Voorst'.

Nadat de hoofdwaterstructuur was aangelegd, werden er minutieus, om geen extra bomen om te hoeven zagen, modelplaatsen in het bos aangelegd. Het water

kwam het model in vanuit de tocht via een Romijnstuw en verliet het model via een klepstuw en afvoersloot. Deze afvoersloten liggen in het ritme van de ontginningsloten, om de 300 meter. Zodoende ontstond een wiskundig patroon van modelplaatsen waar uiteindelijk de modellen in werden gemaakt en het onderzoek werd uitgevoerd.

In ruim 30 modelplaatsen hebben meer dan 200 onderzoeken plaatsgevonden. Deze onderzoeken vonden jarenlang in de openlucht plaats. In 1960 werd de eerste hal gebouwd en daarna vonden de onderzoeken steeds meer in deze hallen plaats. Later namen de computers een belangrijk deel van het veldwerk over. Begin jaren zeventig is het model van de Maascentrale het laatste openluchtmodel. Daarna neemt de natuur de modelplaatsen, die dan droog staan, over en wordt de techniek van het verleden verpakt in het groen. In 1996 valt echt het doek voor het WL en verhuizen de ingenieurs weer naar Delft. Alleen het model Deltagoot blijft tot in 2015 in gebruik.

Als begin jaren negentig een projectontwikkelaar een groot deel van het WL koopt, begint een hele nieuwe episode in de geschiedenis van het Waterloopbos. Hij heeft het plan recreatiebungalows te gaan bouwen nadat alle historie zal zijn uitgewist. Omwonenden richten een actiegroep op met als doel het Waterloopbos te behouden. En dat lukt. In de geest van J.P. Thijsse, de vader van de eerste directeur van het WL, wordt het Waterloopbos gered uit de handen van de projectontwikkelaar. Een mooi staaltje burgerinitiatief. Nadat op 31 december 2002 de sleutel van het hek naar Natuurmonumenten gaat, start de moderne geschiedenis.

Met geld van de Nationale Postcodeloterij is de water aan- en afvoer hersteld en zijn 9 modellen zichtbaar gemaakt. De waardering voor deze staaltjes van wederopbouw neemt met het jaar toe en groot is de voldoening als het Waterloopbos in 2013 door het Ministerie van OC&W op de lijst van Rijksmonumenten wordt gezet.

In de loop van de decennia zijn de aangeplante bomen uitgegroeid tot een prachtig bos, waarbij de diversiteit in boomsoorten zorgt voor een grote afwisseling in natuur en belevingswaarde. Op de bijzondere bodem groeien veel soorten paddenstoelen. Ook veel plantensoorten en vlinders, vogels en libellen hebben het bos ontdekt. De otter bezoekt het Waterloopbos regelmatig en langs de tochten wonen grote gerande oeverspinnen.

Het sfeervolle, feeëriek karakter wordt geroemd en het Waterloopbos is decor voor beeldende kunst (Kielzog in 2008, Drift in 2013) en podiumkunst (Waterwolf in 2013) en fungeert als filmset (T.I.M. in 2014). Daarnaast is het ieder jaar het 'jachtterrein' voor paddenstoelfotografen.

De ongewone, mystieke ontmoeting met de waterloopkundige modellen, stuwen en de bijzondere flora en fauna, waarbij men wordt omringd door het geluid van stromend water, versterkt de magische kracht van het Waterloopbos.

4. Het Waterloopbos wordt een belevenis

“In het Waterloopbos zijn natuur, waterloopkundige geschiedenis en beleving met elkaar verweven. De natuur verwondert en boeit, de waterloopkundige modellen zijn verrassingen die opdoemen in het groen. Het water dat door het bos stroomt, hoor je overal. Dat bij elkaar is de kracht van het Waterloopbos”.

Restaureren en ontwikkelen

De cultuurhistorische en natuurwaarden zijn gedetailleerd onderzocht (zie Bronnen). Zo zijn alle modelplaatsen in kaart gebracht en is een lijst van alle meer dan 200 onderzoeken beschikbaar. Op basis van monitoringsgegevens is bekend welke bijzondere dier- en plantensoorten in het Waterloopbos te vinden zijn.

Het watersysteem

De ruggengraat van het Waterloopbos vormt het hoofdwatersysteem met Romijn- en klepstuwen en de betegelde aanvoertochten en afvoersloten. Deze tochten en sloten worden uitgebaggerd om hun watervoerende functie te kunnen behouden. De tochten en sloten zijn vrijwel allemaal betegeld met 30x30 tegels. Op zichtbare plaatsen worden deze hersteld zodat bezoekers kunnen zien hoe de oorspronkelijke situatie er uit zag. Langs de wateren en de modellen groeien veel bomen die de randen van de wateren en modellen beschadigen. Deze worden waar nodig weggehaald. Ook worden op een aantal plekken dode bomen preventief verwijderd om verdere schade te voorkomen.

De Romijn-, klep- en eindstuwen zorgen voor de aanvoer van water naar de modellen of het vasthouden van water in de modellen. Op veel plaatsen staan de stuwen op knappen waardoor grote schade kan ontstaan aan modellen en de natuur. Een aantal stuwen wordt gerestaureerd of geconsolideerd. Stuwherstel is nodig bij een waterkerende of doorlatende functie.

Ambitie Rijksmonument WATERLOOPBOS

- Ambities
- 2. Ontgrondingsonderzoek Achtdrieënzestig
 - 3. Riviermodel Westervoort
 - 12. Riviermodel De Waterweg
 - 14. Buitenlands model Libië
 - 15. Scheepvaartmodel Noordzeekanaal
 - 25. Maasvlaktecentrale
 - 26. Havenmodel IJmuiden
 - 31. Deltawerken: Golfbak
 - 32. Deltagoot
 - Speelmodel
 - Aanvoertochten
 - Afvoersloten

De geschiedkundige kende regelmatige golven, een onregelmatige golfhoogte en golfperiode. De kleine golfmachines werken in een later stadium anderszels. Het is een regelmatige golven, zoals die bijvoorbeeld op de Noordzee voorkomen. Het is een natuurgetrouw kende, wordt weergegeven.

De waterloopkundige modellen

Op 32 plaatsen liggen restanten van waterloopkundige modellen. De top 10 van te restaureren of te consolideren modellen bestaat uit die modellen, die gezamenlijk de staalkaart vormen van de verschillende onderzoeken die hebben plaatsgevonden. Hieronder vallen de volgende modellen:

- Nr. 2: Achtdrieënzestig: een model waarin fundamenteel ontgrondingsonderzoek is uitgevoerd;
- Nr. 3: Riviermodel IJsselsplitsing Westervoort: onderzoek naar een optimaal splitsingspunt van de Rijn bij Westervoort;
- Nr. 12: Riviermodel De Waterweg: getijmodel voor de Waterweg met zoet en zout water;
- Nr. 14: Libië: havenmodel voor de vergroting van de Libische oliehaven Marsha el Brega aan de Middellandse zee kust;
- Nr. 15: Scheepvaartmodel Noordzeekanaal: model voor onderzoek naar de verbreding van het Noordzeekanaal;
- Nr. 25: Maasvlaktecentrale: onderzoek naar de waterbeweging van een koelwaterverzamelbekken voor een energiecentrale;
- Nr. 26: Havenmodel IJmuiden: een havenmodel waarbij met golfproeven de lengte en vorm van de havenpielen van IJmuiden zijn onderzocht;
- Nr. 31: Golfbak Deltawerken: model waarbij is onderzocht hoe onder water blokkendammen moesten worden opgebouwd;
- Nr. 32: Deltagoot: lange betonnen goot van meer dan 200 meter lang, die is gebouwd voor onderzoek naar de pijlers in de Stormvloedkering.

Ook willen we een speelmodel realiseren, waar kinderen kunnen spelen en proeven kunnen doen met water.

De bovengenoemde ambities zijn aangegeven in figuur 2. Ambitie Rijksmonument Waterloopbos.

Daarnaast willen we nog 2 modellen restaureren. Wij nodigen iedereen uit om met ideeën te komen.

Een aantal modellen die in zeer slechte staat is en minder bijdraagt aan het verhaal van het Waterloopbos zal verder vervallen.

Ambitie Natuur WATERLOOPBOS

Grote Gerande Oeverspin

Natuurlijk waterbeheer

Krabbescheer

Boschmuis

Appelvink

Grote Weerschijnvinder

Rietorchis

Diversiteit aan natuurlijke bossen

Reekalf

Grote Bonte Specht

Oranjetipje

Dubbelloof

Gevlekte Witsnuitlibel

Stromend water door modellen

Ring slang

Maatregelen

- Bosrandontwikkeling
- Bosrand dunnen
- Model laten verbossen
- Hooilandbeheer bosrand
- Stromend water door model
- Eindstuw herstellen

Bloemrijk hooiland bij bosranden

Vos

Natuurkwaliteit

Bosrandontwikkeling: bosranden zijn belangrijke leefgebieden voor veel soorten vogels, vlinders, libellen en andere insecten. Op veel plaatsen zijn de bosranden dicht en recht en is de overgang van grasland naar bos structuurloos. Door randen van het bos open te maken, ontstaan leefmogelijkheden voor veel dier-, maar ook plantensoorten.

Veel modellen en randen van modellen vormen open plekken in het verder gesloten bos. Deze plekken zijn belangrijk voor insecten, vogels en planten en worden daarom opgehouden. Bomen en struiken worden verwijderd en bosranden open gemaakt. Door graslanden te hooien ontstaan meer leefmogelijkheden voor insecten en planten. Hooien is een intensievere manier van het beheer van graslanden.

Ook voor de natuur is het baggeren van tochten en sloten van belang waardoor het leefgebied van de grote gerande oeverspin, libellen en de ijsvogel behouden blijft. Door een aantal modellen weer watervoerend te maken neemt de lengte van stromend water toe. Dit geeft meer ruimte voor waterdieren en -planten.

De natuurambities zijn aangegeven in figuur 3. Ambitie Natuur Waterloopbos.

- Zonering**
- Deltagoot
 - Puur Avontuur
 - Puur Cultuur
 - Puur Natuur
- 6 Model
- Contour rijksbescherming

Zwolse Vaart
-4.50m NAP

Vollenhovekanaal
zomerpeil -0.20 NAP
winterpeil -0.40m NAP

Modelplaats: 150m x lengte variërend
Stramien polder: 300m x lengte ca. 800m variërend

Leemvaart

Kaabelrocht

Scheveweg

Voorsterweg

32

18

26

25

17

10

27

27

11

5

31

24

4

29

22

6

23

30

28

19

13

20

12

7

20

15

12

8

21

16

9

14

12

3

2

Modellen

1. Weipa	kustmodel
2. Achtdrieënzestig	ontgrondingsonderzoek
3. Westervoort	riviermodel
4. Piloottje	stroomgoot
5. Lagos	kust- en havenmodel
6. Vlissingen	kustmodel
7. Port Harcourt	rivier- en havenmodel
8. Bajibo Rapids	riviermodel
9. Zeeffabriek	kanaalmodel
10. Gootje van Jo	stroomgoot
11. Nederrijn	riviermodel
12. De Waterweg	riviermodel
13. Haringvliet	ontgrondingsonderzoek
14. Libië	havenmodel
15. Noordzeekanaal	scheepvaartmodel
16. Bangkok	getijmodel; zout/zoet
17. Thyborøn	kustmodel
18. Duwvaartloods	scheepvaartmodel
19. Z-loods	riviermodel
20. Oude Maas	riviermodel
21. Abidjan	kustmodel
22. Volkerak	ontgrondingsonderzoek
23. WInd- en stroomgoot	stabiliteit constructies
24. Licata	havenmodel
25. Maasvlaktecentrale	stabiliteit constructies
26. IJmuiden	havenmodel
27. Turkse havens	havenmodel
28. Pentagoot	stabiliteit constructies
29. Brouwershavense Gat	ontgrondingsonderzoek
30. G11	geheim onderzoek
31. Golfbak	stabiliteit constructies
32. Deltagoot	stabiliteit constructies

Beleven

Het Waterloopbos krijgt 4 belevingszones.

De zone **Deltagoot**, de meer dan 200 meter lange betonnen goot met daarnaast de Deltahal, is een aparte ontwerpogave. Deze opgave is gericht een imposante entree te ontwerpen voor het Waterloopbos.

In de zone **Puur Avontuur** staan beleving en bos- en wateravontuur centraal. Hier zijn veel ontwikkelingen mogelijk om het bos en de modellen te beleven. Avontuur en ontdekking staan hier centraal.

In de zone **Puur Cultuur** staat de beleving van de waterloopkundige modellen centraal. Een aantal modellen wordt beter beleefbaar gemaakt.

In de zone **Puur Natuur** ligt het accent op natuurbeleving. Waar de natuur onvoldoende beleefbaar is, komen nieuwe paden of bruggen.

De zonering is aangegeven in figuur 4. Zonering Waterloopbos.

Figuur 4. Zonering Waterloopbos

BELEEF het WATERLOOPBOS

waterloopkunde

natuur

uitkijktoren

rust

kunst

waterpret

samen
er opuit

spelen

deltagoot

eten & drinken

het verhaal

Natuurmonumenten werkt met de leefstijlenindeling die gebaseerd is op het waarom van bezoek aan een museum of bos. Het Waterloopbos wordt nu vooral bezocht door rust- en natuurliefhebbers die vallen onder de segmenten **Rustig Groen**, **Ingetogen Aqua** en **Gezellig Lime**. De ontwikkelingen in het Waterloopbos zijn er op gericht meer vertegenwoordigers van de segmenten **Uitbundig Geel** en **Creatief en Inspirerend Rood** aan te trekken. Zo wordt het bos een bezoek waard voor een toenemend aantal toeristen en omwonenden.

Gezinnen met kinderen komen straks aan hun trekken in het waterspeelmodel en het natuurpad van OERRR. Hier beleef je bos- en natuuravonturen. Het natuurpad loopt door het bos en over en langs modellen met behulp van knuppelpaden, boomstronken en bruggetjes. Vanuit een uitkijktoren ontdek je nog veel meer: je staat op ooghoogte met de bijzondere vogels van het bos en kijkt net als een ingenieur neer op de modellen. In de Deltagoot wacht een grote verrassing, een beleving die je de adem beneemt.

De waterloopkundige modellen vormen het hart van het Waterloopbos. Via bewegwijzerde themaroutes kan je kiezen welke je wilt zien: de topmodellen, de havenmodellen of juist alle buitenlandse modellen. Informatie bij de modellen laat zien wat er is onderzocht en hoe het er in het echt uitziet. Met een route-app ontdek je nog veel meer over deze modellen.

De natuur in het Waterloopbos heeft grote aantrekkingskracht op liefhebbers van paddenstoelen, vlinders, libellen en vogels. Ieder seizoen heeft zijn charme en zijn natuurlijke bijzonderheden. De natuur is zichtbaar en beleefbaar langs wandelpaden en routes, in het Bezoekerscentrum en met behulp van een route-app die per seizoen laat zien wat er te beleven is.

Rustig Groen: Even rust nemen in je eigen omgeving

Ingetogen Aqua: Brede interesse, ruimdenkend en geëngageerd

Gezellig Lime: Even lekker gezellig of sportief met elkaar weg

Uitbundig Geel: Samen actief bezig zijn, uitgaan en genieten

Creatief en inspirerend Rood: Creatieve uitdagende en inspirerende ervaringen

Voor beeldende kunst en podiumkunst is het Waterloopbos een prachtig decor.

Voor invaliden is het Waterloopbos prima ontsloten. Er zijn meerdere routes en ook het bezoekerscentrum is geheel toegankelijk. Picknickplaatsen zijn speciaal ingericht voor rolstoelgebruikers.

Voor de bezoekers heeft de aanwezigheid van een horecagelegenheid een aantrekkelijke werking en verlengt het de verblijfsduur. In een pop-up-vorm kan hiermee eenvoudig worden gestart. Bij een toename van het aantal bezoekers kan de kwaliteit en vorm worden veranderd.

Een impressie van de belevingsmogelijkheden is weergegeven in figuur 5. Beleef het Waterloopbos.

In het Waterloopbos kunnen kinderen de natuur op hun eigen manier beleven. Spelend met water, zand en stokken. Bijna zoals de ingenieurs dat vroeger ook deden. Maar dan met het gevoel van OERRR.

5. Realisatiestrategie

De Ontwikkelagenda Waardevol Waterloopbos is opgesteld om samen met overheden, de watersector, ondernemers, het onderwijs, fondsen en omwonenden het Rijksmonument Waterloopbos te behouden en beleefbaar te maken voor toeristen en recreanten als zeer bijzondere plek in de Noordoostpolder en Flevoland. In de Ontwikkelagenda zijn stappen en maatregelen verwoord die gezamenlijk dit doel bereiken.

Met de realisatie van de Ontwikkelagenda is een bedrag van ca 5 miljoen euro gemoeid. Voor de realisatie wordt een uitvoeringsprogramma gemaakt, die periodiek wordt geactualiseerd. Natuurmonumenten heeft de ambitie om de Ontwikkelagenda in 10 jaar tijd te realiseren. Een opgave waarbij we meerdere partners nodig hebben.

Voor de realisatie zijn vele vormen van participatie mogelijk en mede afhankelijk van de samenwerkingspartners. Elke vorm van samenwerking en ondersteuning kan incidenteel of structureel van karakter zijn:

- financiering
- tijd
- kennis
- ondersteuning bij vergunningen
- middelen
- promotie

Voor de realisatie wordt actief contact opgenomen met subsidiënten, fondsen, sponsors, bedrijven en andere samenwerkingspartners. De deur staat open voor initiatiefnemers die samen met ons een bijdrage willen leveren aan het behouden en beleefbaar maken van het Rijksmonument Waterloopbos.

Daarnaast is Natuurmonumenten voornemens een 'comité van aanbeveling' in het leven te roepen. Topmensen uit de watersector die advies geven over de realisatie van onze plannen en kunnen bemiddelen bij bedrijven en instellingen.

Inspiratie voor financiering en samenwerking

Het Waterloopbos herbergt een belangrijk deel van de waterloopkundige geschiedenis van de wederopbouw en appelleert aan nationale trots: met Rijkswaterstaat, de Watergezant en andere iconen uit de waterbouw, Toerisme Flevoland en NBTC kan deze trots worden uitgedragen.

Het Waterloopbos vormt met Schokland en Urk vanwege hun verbinding met water een aantrekkelijke driehoek voor het ontwikkelen van een toeristisch product. Ook de verbinding naar Nationaal Park Weerribben en Wieden werkt versterkend: Toerisme Flevoland, Flevolandschap, gemeentes Noordoostpolder, Urk en Steenwijkerland zijn hierbij logische partners.

Het herstellen van stuwen, modellen en het watercircuit is een technische aangelegenheid waarvoor kennis nodig is en ervaring moet worden opgedaan: hier liggen kansen voor samenwerking met ingenieursbureaus, aannemers, onderwijs, het Waterschap Zuiderzeeland en oud-medewerkers van het WL.

Met de inzet van vrijwilligers kunnen wandelpaden en modellen worden onderhouden. Ook bedrijfsgroepen zijn van harte welkom hun handen uit de mouwen te steken.

Het verhaal van het Waterloopbos zit als schat van oral-history in de hoofden van oud-medewerkers en andere betrokkenen. Deze verhalen optekenen en beschikbaar maken voor een groot publiek zal de belangstelling en waardering voor het gebied doen toenemen. Samen met Erfgoedcentrum Nieuw Land, Toerisme Flevoland, schrijvers en uitgevers kan deze ambitie gerealiseerd worden.

Het beleven van de historie en de natuur van het Waterloopbos via thema-routes, wandelroutes en -paden is een aantrekkelijke recreatief product: met Toerisme Flevoland, gemeentes (Noordoostpolder, Steenwijkerland) en oud-medewerkers van het WL krijgen deze routes inhoud en vorm.

Voor gezinnen met kinderen wordt het Waterloopbos een plek voor natuur- en wateravontuur: samenwerking met Toerisme Flevoland, gemeentes en aannemers ligt hier voor de hand.

Het goed beheer van de natuur en het vergroten van de natuurwaarde zijn voorwaardelijk voor behoud van de belangrijke natuurwaarden: met vrijwilligers, bedrijven, bedrijfspgroepen en aannemers werken we aan deze voorwaarden.

Het Waterloopbos leent zich door de combinatie van stuwen, modellen, water en natuur uitstekend voor een unieke culturele beleving. Samen met culturele organisaties, kunstenaars en overheden willen we bezoekers blijven inspireren.

Daarnaast laten we ons graag verrassen door initiatiefnemers die met hun ideeën naar voren komen.

Alleen samen kunnen we dit prachtige Rijksmonument behouden en bezoekers blijven inspireren.

De grote weerschijnvlinder is een van de grootste in Nederland voorkomende dagvlinders. Nadat het bos natter werd en bosranden een natuurlijker inrichting kregen, vond deze zeldzame vlinder in het Waterloopbos een nieuw leefgebied.

Bronnen

Op de website van Natuurmonumenten: www.natuurmonumenten.nl/nieuws/herstel-waterloopbos-van-start, vindt u de volgende documenten:

- “Waterloopkundig Laboratorium, cultuurhistorische duiding, ruimtelijke analyse en essentiële principes”, Steenhuis Meurs (mei 2015)
- “Natuurwaardebepaling Waterloopbos 2015”, ecologisch adviesbureau Van Tweel (april 2015)
- “Economische en maatschappelijke effecten Waardevol waterloopbos”, ZKA (mei 2014)

Colofon

Natuurmonumenten

Kraggenburgerweg 21
8317 RG Kraggenburg

Tekst: Norbert Kwint, Karin de Feijter, Nathalie Swinkels

Eindredactie: Norbert Kwint

Beeldredactie: Lian Flikkema

Beeld: Natuurmonumenten, Abe Hoekstra, Michiel Schaap

Visualisaties: Willemien de Wolde

Vorm, opmaak & productie: buro NiV!, Oscar Langevoord

Druk: Dijkgraaf-Rijsdorp

Deze Ontwikkelagenda is mede mogelijk gemaakt door de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed in het kader van ‘Kiezen voor Karakter’, Visie Erfgoed en Ruimte.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Januari 2016

Natuurbescherming. Sinds 1905.

Natuur is een onuitputtelijke bron van inspiratie en verwondering. Daar moeten we zuinig op zijn en goed voor zorgen. Want in een dichtbevolkt land is natuur extra kwetsbaar. Daarom beschermt Natuurmonumenten 355 gebieden en waardevolle landschappen met monumentale gebouwen. Overal in Nederland. Voor iedereen. Dat doen we sinds 1905 met steun van vrienden, vrijwilligers, leden en bedrijven. Steun is nodig. Juist nu. Kijk op www.natuurmonumenten.nl wat jij voor de natuur kunt doen.

Natuurmonumenten | Postbus 9955 | 1243 ZS 's-Graveland | T (035) 655 99 11

